

راهکاری برای بهبود جایگاه بین‌المللی و منطقه‌ای کشور

در شاخص تجارت فرا مرزی

دکتر محسن شریعتی نیا

توضیح اجمالی:

یکی از برنامه‌های مهم دولت تدبیر و امید، بهبود فضای کسب و کار است. یکی از حوزه‌های اصلی کسب و کار که فهم جایگاه کشور در آن از ضرورت ویژه‌ای برخوردار است، رقابت‌پذیری تجاری در حوزه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است. طبیعتاً در این حوزه شاخص‌های مختلفی وجود دارد، اما شاخص تجارت فرامرزی که در مجموعه شاخص‌های فضای کسب و کار بانک جهانی قرار دارد را می‌توان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های سنجش جایگاه یک کشور در حوزه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی دانست. این شاخص بر اساس سه دسته متغیرهای اسناد، زمان و هزینه صادرات و واردات، موقعیت کشورها در تجارت بین‌المللی را مورد سنجش قرار می‌دهد. جدول ذیل موقعیت جهانی ایران در هر یک از این متغیرها را براساس گزارش فضای کسب و کار ۲۰۱۴ بانک جهانی که اخیراً منتشر شده است را نشان می‌دهد. افزون بر این، جایگاه کشور با طیفی از کشورهای پیرامونی که اغلب آنان در منطقه سند چشم‌انداز قرار می‌گیرند و مهم‌ترین رقبای تجاری کشور نیز هستند مورد مقایسه قرار گرفته تا علاوه بر تبیین جایگاه جهانی ایران در این حوزه، جایگاه منطقه‌ای آن نیز روشن گردد.

جدول ۱ – جایگاه ایران در مقایسه با برخی رقبای تجاری در شاخص تجارت فرامرزی بانک جهانی

رتبه جهانی تجارت فرامرزی	هزینه واردات (دلار برای هر کانتینر)	زمان لازم برای واردات (روز)	اسناد لازم برای واردات (تعداد)	هزینه صادرات (دلار برای هر کانتینر)	زمان لازم برای صادرات (روز)	اسناد لازم برای صادرات (تعداد)	کشور
۴	۶۱۵	۷	۵	۶۵۵	۷	۳	امارات
۴۷	۸۸۰	۹	۸	۷۴۵	۱۰	۹	عمان
۶۷	۱۰۳۳	۱۷	۷	۸۸۵	۱۷	۵	قطر
۶۹	۱۲۲۹	۱۷	۷	۱۰۵۵	۱۳	۵	عربستان
۷۴	۶۱۵	۲۴	۵	۶۲۰	۲۱	۸	چین
۸۱	۹۹۵	۱۵	۸	۹۵۵	۱۱	۷	بحرین
۸۶	۱۲۳۵	۱۴	۸	۹۹۰	۱۳	۷	ترکیه
۱۱۲	۱۲۵۰	۱۹	۱۰	۱۰۸۵	۱۶	۷	کویت
۱۵۳	۲۱۰۰	۳۷	۱۰	۱۴۷۰	۲۵	۷	ایران
۱۵۷	۲۸۱۰	۲۱	۱۰	۲۶۱۵	۲۲	۹	روسیه
۱۷۹	۳۶۵۰	۸۲	۱۰	۳۵۵۰	۸۰	۱۰	عراق
۱۸۶	۴۸۶۵	۶۹	۱۲	۴۸۸۵	۸۱	۱۰	قزاقستان

نکات کلیدی:

۱- فاصله مهم ترین رقبای تجاری ایران (شورای همکاری خلیج فارس و ترکیه) با کشور از لحاظ تجارت فرامرزی

به سرعت رو به گسترش است.

۲- ایران از لحاظ اسناد صادرات و واردات از موقعیت متوسطی در منطقه برخوردار است. اما در زمینه زمان و هزینه

صادرات و واردات به شدت از رقبا عقب مانده است.

۳- زمان لازم برای صادرات در کشورهایی همچون ترکیه و عربستان ۱۳ روز است در حالی که این زمان در مورد

ایران ۲۵ روز است. در مورد زمان لازم برای واردات نیز فاصله زیادی میان ایران و کشورهای رقیب وجود دارد

۴- در شاخص هزینه صادرات و واردات نیز هزینه صادرات در ایران ۱۴۷۰ دلار است در حالی که در مورد کشورهای همچون ترکیه و عربستان این رقم به ترتیب ۹۹۰ و ۱۰۵۵ دلار است که فاصله معنی‌داری را نشان می‌دهد. در شاخص هزینه واردات این شکاف گسترده تر است.

۵- برای کاهش شکاف میان ایران و رقبای تجاری و با هدف ارتقای جایگاه جهانی کشور، اولویت برنامهریزی‌ها باید به دو بخش زمان و هزینه لازم برای صادرات و واردات معطوف گردد، زیرا در این حوزه‌ها بیشترین فاصله‌ها وجود دارد.

